UMEÅ KOMMUN

Öppet samråd med sverigefinnar

Mötesanteckning

2021-02-08
Klockan 18.00-19.30
Teams

Närvarande: sverigefinsk minoritet

Politiker

Tomas Wennström, led., Kommunstyrelsen
Moa Brydsten, ordf. För- och grundskolenämnden
Peter Vigren, ordf., Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Carin Nilsson, ordf., Äldrenämnden
Andreas Sellstedt, led., Individ- och familjenämnden
Helena Smith, ordf., Kulturnämnden
Åsa Heikka, led., Fritidsnämnden
Lars Ove Renberg, ers., Fritidsnämnden
Charlotta Westerlund, ordf., Jämställdhetsutskottet
Ellen Ström, led., Jämställdhetsutskottet
Lennart Frostesjö, led., Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Robert Horvath, ers., Byggnadsnämnden
Igor Jonsson, v. ordf., Personalnämnden

Tjänstepersoner

Carina Lindberg, enhetschef, Minoritet, Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen
Marie Folkesson Karling, utvecklingsledare, Utbildningskontoret
Anette Westin, verksamhetschef, Prevention, Äldreomsorg
Riitta Päivärinta Stenvall, anhörigkonsulent och samordnare, Prevention, Äldreomsorg
Camilla Törnroos, samordnare för samisk äldreomsorg, Prevention, Äldreomsorg
Leif Mårtensson, ledningskoordinator, Kultur
Monica Svonni, enhetschef, Fritid
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg, Övergripande planering
Aino Dahl, minoritetssamordnare, Minoritet, Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Peter Steggo, minoritetssamordnare, Minoritet, Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen

Ärende:	**Notering:**
Inledning	Tomas Wennström, ledamot och ansvarig politiker för minoritetsfrågor i kommunstyrelsen, öppnar samrådsmötet och hälsar mötesdeltagarna välkomna. Aino Dahl, minoritetssamordnare, presenterar mötets upplägg och hur deltagarna hanterar tekniken under mötet. Tekniken tillåter inte att mötet simultantolkas till finska, men en sammanfattning av det som sägs kommer att läggas i chatten på finska. Det har kommit in frågor från enskilda inför samrådet som rör samrådsformer, redovisning av arbetet de senaste åren, information på webbplatsen www.umea.se/suomeksi, representation för sverigefinnarna och möjligheten att påverka. Frågorna kommer att hanteras under mötet. Aino Dahl presenterar dagordningen för mötet och berättar om syftet med samrådet och vad lagen säger om samråd. Leif Mårtensson redogör för kommunens organisation och samrådens roll i kommunens budgetprocess. Han förklarar också kommunens organisation för minoritetsarbetet och redogör för fördelningen av statsbidraget som kommunen erhåller eftersom kommunen ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska.
Utbildning	Marie Karling, utvecklingsledare för område utbildning vid Umeå kommun, redogör för språknaven, som binder samman förskolorna och Kompetenscentrum för flerspråkighet och de satsningarna som för- och grundskolenämnden beslutade om 2017, bland annat utökad modersmålsundervisning och språkduschar. Under 2021 kommer ett arbete att utveckla vision, språkmodeller för första- och andraspråkare, samrådsformer och kommunikationsplan att inledas. Enkäter har skickats ut till vårdnadshavare och elever och de kommer att ligga till grund för fortsatta samråd under våren. Utifrån samråd och forskning ska nya modeller tas fram samt en kommunikationsplan med fokus på språk, kultur och identitet.

	Kommentarer från samrådsrepresentanter: • Hur ska kommunen erbjuda förskoleverksamhet för barn som inte går på Lundagård? Geografin får inte utgöra ett hinder för barnen. Även barn som bor i Hörnefors ska få förskola på finska enligt lagen. • Institutet för språk och folkminnen har tagit fram ett handlingsprogram där ett förslag är att erbjuda tre timmar modersmålsundervisning per vecka. Umeå kommun kommer att yttra sig på den handlingsplanen. • Man kan göra beräkningar på vad utökad undervisning på finska kostar. Det behövs mer finska än tyska och franska i Umeå. När det gäller barn som befinner sig på andra förskolor kan kommunen se över hur resurser fördelas och hur arbetet organiseras, men om man ska revitalisera språk är det svårt att göra det i en miljö där det är för andra barn som talar språket. Det behövs ett inriktningsbeslut från förtroendevalda. Institutet för språk och folkminnen (Isof) har tagit fram ett handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken. Där föreslår Isof bland annat att elever ska kunna läsa nationella minoritetsspråk minst tre timmar per vecka.
Statsbidrag och ekonomi	**Kommentarer från samrådsrepresentanter:** • Statsbidraget är tänkta att vara en morot för kommunerna och det kommer inte att finnas kvar för evigt. Staten har gett mycket pengar till kommunerna. • Varför har socialtjänsten, kultur och fritid inte tagit fram ett underlag för sin fördelning inför detta samråd? De andra verksamheterna andra borde göra likadant. Vad är syftet med samrådet om man inte kan ta fram riktiga förutsättning och underlag för budgeten. Det är bra att skolan har gjort det. Det är oklart hur staten resonerar kring statsbidraget. Kommunen satsar utöver statsbidraget mycket egna resurser. Det är viktigt att diskussionen på mötet fokuserar kring sverigefinnarnas önskemål och sedan måste kommunen finansiera det. Det är viktigt att vi inte fokuserar på statsbidraget, utan synpunkter och behov. Inom kulturnämndens ordinarie verksamhet ligger alla kostnader i löpande budget, exempelvis för bibliotek, programverksamhet för barn och unga i skolan och stöd till föreningar och festivaler. Allt ligger i den löpande verksamheten och belastar inte statsbidraget. De medel som ligger i budgeten för statsbidraget för kultur och fritid är kulturpotten

	där föreningar kan söka medel för egna aktiviteter som främjar språk och kultur för de nationella minoriteterna. Fritid och Föreningsbyrån har också möjligheter att fördela bidrag till föreningar; verksamhetsstöd och utvecklingsstöd för tillfälliga projekt.
Äldreomsorg	Anette Westin, verksamhetschef, och Riitta Päivärinta Stenvall, anhörigkonsulent, redogör för äldreomsorgens verksamhet för finsktalande seniorer. I dagsläget finns det 12 brukare i den finska hemtjänsten med 1,85 årsarbetare, med arbetstid på dagtid kl. 7-16. Det utgör en kostnad på 1,2 miljoner kronor. På Ersboda vård- och omsorgsboende finns en avdelning med sju brukare där fyra av sex av personalen är finskspråkig. Det finns inga extra kostnader för att erbjuda servicen på finska jämfört med service på svenska. Efter en längre process att ordna finsk TV på Ersboda vård- och omsorgsboende finns det idag finsk TV i de allmänna lokalerna. För finsktalande seniorer erbjuds föreläsningar, filmvisningar, teaterföreställningar och tillsammans med träffpunkterna förs en dialog med seniorerna om deras önskemål. Ensamhet och isolering är frågor som har lyfts på de samråd som kommunen har genomfört med sverigefinska seniorer. Det finns en stor trygghet i varandra och man vil gärna bo i närheten till varandra. En gemensam historia ger en stor social trygghet och språket är en viktig del. Under hösten genomfördes en enkät med fokus på äldreomsorgen, träffpunkt och service för de nationella minoriteterna. **Kommentarer från samrådsrepresentanterna:** • Många äldre sverigefinnar har läst lite eller ingen alls svenska i skolan och det måste kommunen komma ihåg i sin kommunikation. Äldre sverigefinnar kan ha svårt att hantera datorer och digitala system. • En stor andel av sverigefinnarna är äldre och särskilt i den åldersgruppen är det svårt för dem att delta i samråden. De vill kanske inte vara med själva, utan skickar frågor via andra. Det är viktigt att möta dem för direktkommunikation.

	• Bostaden i Umeå AB har deltagit på ett samrådsmöte för finska äldreomsorgsfrågor och berättat att det inte är möjligt att ha separata köer för sverigefinnar och svenskar. Bostaden kommer att bygga ett särskilt boende på Västteg som rymmer 120 vårdplatser och även bostäder som går att hyra för äldre. 2024 ska det särskilda boendet vara klart och 2025 bostäderna. Behovet av boenden för finsktalande seniorer måste förmedlas till Bostaden så att de känner att det finns ett tryck för det.
Samrådsformer	**Kommentarer från samrådsrepresentanter:** • Det berättas att kommunen håller på att ta fram sätt att samråda med alla nationella minoriteter. Det är viktigt att samråden inte försämras för någon grupp, utan förbättras. • Ändringarna i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 2019. Tips om hur samråd ska gå till finns i handboken om en stärkt minoritetspolitik. Samråden ska vara strukturerade, välplanerade och systematiska så att minoriteterna vet förutsättningarna för samråden. Deltagarna måste ges möjlighet att förbereda sig inför samråden. • Samrådsförfarandet har försämrats de två senaste åren. De som deltar vid detta möte kanske inte är representativa för sverigefinnarna i Umeå. Det saknas exempelvis andra och tredje generationens sverigefinnar och yngre deltagare. På ett öppet samråd kan inte alla enskilda frågor beröras så djupt på grund av den begränsade tiden. • Sverigefinska delegation har träffat kommunens arbetsgrupp för att samtala om delegationens syfte och hur samråden kan se ut framöver. Det kan vara olika frågor som hanteras i referensgrupper och på öppna samråd. Kommunen får också fortsättningsvis samråda med representanter, som delegationen utgör. • Det här mötet är inte alls representativ och inte heller delegationen, som utesluter alla som inte är anslutna till någon förening. Handboken om minoritetslagen nämner bland annat uppsökande verksamhet för att möta minoriteterna där de befinner sig. Hur

	hittar man samråd som är representativa för den sverigefinska minoriteteten? Kommunen kommer att göra en översyn inom styrning och ledning för att effektivisera och där ingår riktlinjer och arbetsordningar för samråd och samverkan. Ändringen i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ställer högre krav på samråd och kommunen måste därför samråda med fler målgrupper, exempelvis barn, föräldrar och brukare. Kommunen vill se över samråden tillsammans med minoriteterna och hitta nya bättre arbetsformer. Så småningom kommer de nationella minoriteterna att bli inblandade i den processen. Hur skulle sverigefinnarna vilja att samråden ser ut?
Övriga frågor	**Kommentarer från samrådsrepresentanter:** • När får kommunen en fungerande hemsida på finska? Kommunen har gjort en ny sida och de finska sidorna har blivit sämre. Länkarna fungerar inte. Tidigare stod det suomeksi ’på finska’ och nu står det bara kieli ’språk’. Kommunens webbmaster har tittat på olika kommuner för att se hur de gör med olika språk. Den dialogen pågår och det finns jobb kvar att göra.
Sammanfattning	Aino Dahl sammanfattar samrådet. Anteckningar kommer att tillgängliggöras på webben. Nästa vecka kommer kommunen att samråda med tornedalingar, kväner och lantalaiset. Kommunen kommer att fortsätta att arbeta med frågorna. Det finns också en svarsbrevlåda där man kan lämna önskemål och tankar till kommunen. Kommunen kommer att kontakta minoriteterna för att arbeta fram nya samrådsformer.